

Nadszedł czas na czas

Nadszedł czas na czas

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., *Paralaksa – gramatoluby*, licencja: CC BY 3.0.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., *Paralaksa – gramatoluby*, licencja: CC BY 3.0.

Kiedy o czymś opowiadasz, mówisz o wydarzeniach, które były, są albo będą. Pomagają ci w tym czasy gramatyczne. Czy wiesz, jak się nazywają?

Zwróć uwagę na to, czy dana czynność jest wykonywana w chwili obecnej (czas teraźniejszy), czy została już wykonana (czas przeszły), czy dopiero zostanie wykonana (czas przyszły).

Ćwiczenie 1

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 2

W jaki sposób mówimy o tym, co było, jest i będzie? Co się zmienia w zdaniu?
Przedyskutujcie to w klasie.

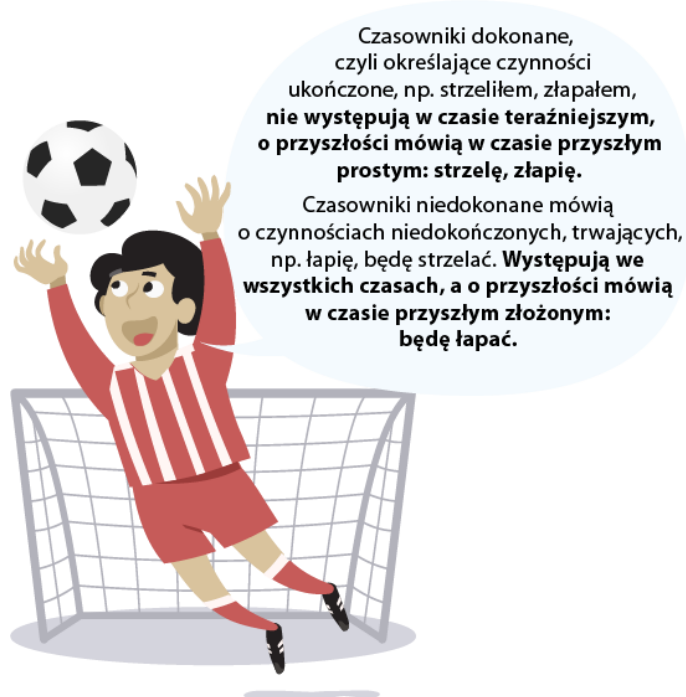
Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 3

Uzupełnij definicje.

1. – mówi o wydarzeniach z przeszłości, które już miały miejsce, np. **przyszedłem, zrozumiałem.**
 2. – opisuje to, co dzieje się teraz, np. **czytam, piszę.**
 3. – mówi o tym, co się wydarzy w przyszłości, np. **przeczytam, napiszę**
- Czas przyszły złożony – składa się z czasowników. Pierwszy to osobowa forma „być”, drugi przybiera formę osobową lub pozostaje w bezokoliczniku, np. **będę pracował, będę jeść.**
 - Czas przyszły prosty – składa się z czasownika w formie osobowej, np. **ułożę, rozwiążę.**

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Źródło: a. nn, *Czasowniki dokonane i niedokonane*, domena publiczna.

Ćwiczenie 4

Przeczytaj przysłowia. Zaznacz na żółto czasowniki w czasie przeszłym, na niebiesko – w czasie teraźniejszym, na zielono – w czasie przyszłym prostym oraz na czerwono – w czasie przyszłym złożonym.

■ czas przeszły ■ czas teraźniejszy ■ czas przyszły prosty ■ czas przyszły złożony

Mądry głupiemu ustępuje .

Trafiła kosa na kamień.

Co z wiatrem przyszło , to z wiatrem uleci .

Strach ma wielkie oczy.

Coś siał w młodości, będziesz zbierał w starości.

Kto wiatr sieje , zbiera burzę.

Będzie płakał , kto się z płaczu śmieje .

Głową muru nie przebijesz .

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 5

Znajdź czasowniki w poniższych sentencjach i dopasuj do nich czas gramatyczny.

Nie wszystkim umrę.

czas przyszły złożony

Jeśli będziesz żyć w zgodzie z naturą,
nigdy nie będziesz znał biedy.

czas przeszły

Przybyłem, zobaczyłem, zwyciężyłem.

czas przyszły prosty

Myślę, więc jestem.

czas teraźniejszy

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 6

Przeczytaj zdania, a następnie zapisz je w czasie przyszłym: prostym lub złożonym z bezokolicznikiem. Uwaga! Stosuj czasy na zmianę – czas przyszły złożony, czas przyszły prosty i tak dalej.

Dzieci patrzą na wielkiego psa. .

Karol popatrzył na przejeżdżający samochód. .

Rodzice chwalą swoje dzieci. .

Mama pochwaliła Krystiana. .

Pani Krysia weszła do sklepu. .

Pan Michał wszedł po schodach. .

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 7

Czasowniki z poprzedniego ćwiczenia podziel na dokonane i niedokonane. Zapisz je w polu poniżej lub w zeszycie.

Źródło: a. nn., domena publiczna.

Aspekt czasownika wskazuje czynność trwającą w czasie lub czynność zakończoną. Może być dokonany lub niedokonany. **Czasowniki niedokonane** wskazują stany, wydarzenia z przeszłości, teraźniejszości i przyszłości, które nie mają zakończenia, np. liczyłem, będę kupował, śpiewam. **Czasowniki dokonane** wskazują na stany, wydarzenia z przeszłości, teraźniejszości i przyszłości, które mają swój koniec, np. odliczyłem, odkupię, zaśpiewam.

Ćwiczenie 8

Forma czasu przyszłego zależy od aspektu czasownika. Uzupełnij zdania i utwórz definicję.

Czasowniki tworzą czas przyszły prosty.

Czasowniki tworzą czas przyszły złożony.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 9

Ktoś pomieszał zdania z dwóch ciekawostek. W ciekawostce historycznej występują czasowniki tylko w czasie przeszłym, w przyrodniczej w czasie teraźniejszym. Przyporządkuj zdania do odpowiednich ciekawostek.

Ciekawostka historyczna

Ciekawostka przyrodnicza

Do tak pięknie przygotowanego mieszkanka altannik zaprasza samiczkę.

Młode przychodzą na świat w innym gnieździe, buduje je samica.

Majowie budowali swoje świątynie na kształt piramid.

Niektóre ptaszki budują wspaniałe, skomplikowane gniazda. Przeplatają starannie źdźbła trawy i gałązki.

Przyozdabiają je kolorowymi przedmiotami: owocami, kwiatami, muszlami.

Wiele z nich mieściło się w takich miejscach, że gdy pewne planety wschodziły za nimi, kapłani wiedzieli, że nadszedł czas siewów.

Niektóre świątynie były obserwatoriami astronomicznymi i jakby olbrzymimi zegarami słonecznymi.

Tylko kapłani mieli wstęp do przybytków, gdzie wznosili modły i składali ofiary.

Altanniki konstruują prawdziwe arcydzieła z traw.

Polecenie 1

Poszukaj informacji na temat ptaków altanników i świątyń Majów. Napisz dwie krótkie notatki, które mogłyby służyć jako podpisy pod zdjęcia. W jednej zastosuj czas teraźniejszy, w drugiej czas przeszły.

Altannik lśniący, zwany również fioletowym, występuje w lasach Australii

Źródło: Summ, licencja: CC BY-SA 3.0.

Świątynia boga Majów Kukulkana w Meksyku

Źródło: Frank Kovalchek, licencja: CC BY 2.0.

Ćwiczenie 10

Odmień w czasie teraźniejszym czasowniki: umieć, rozumieć.

liczba pojedyncza:

1. os. (ja) umiem, rozumiem

2. os. (ty) ,

3. os. (on, ona, ono) ,

liczba mnoga:

1. os. (my) ,

2. os. (wy) ,

3. os. (oni) ,

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 11

Uzupełnij zdania poprawnymi formami czasownika „umieć” i „rozumieć”. W pierwszym i drugim zdaniu dodaj „nie” do czasownika.

Ola tego ani w ząb.

Oni do trzech zliczyć .

Moi mali bracia tylko piąte przez dziesiąte.

Jacek w lot wszystko .

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.